

ULKOMINISTERIÖ

Oikeuspalvelu

EU-tuomioistuinasiat

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuinasioissa ja EU-rikkomusasioissa

1.1.–30.6.2018

1	TAUSTAA	3
2	TUOMIOISTUINASIAT	5
2.1	ENNAKKORATKAISUASIAT	5
2.1.1	Tuomiot ja määräykset	5
2.1.2	Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset	10
2.1.3	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	12
2.2	VÄLIINTULOT	18
2.2.1	Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset	18
2.2.2	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	19
2.3	LAUSUNTOPYYNNÖT	20
2.3.1	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	20
3	RIKKOMUSMENETTELYT	21
3.1	VIRALLISET HUOMAUTUKSET	22
3.1.1	Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset	22
3.2	PERUSTELLUT LAUSUNNOT	23
3.2.1	Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat perustellut lausunnot	23
3.2.2	Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot.....	23
4	VALTIONTUET	24
5	EU PILOT	25
6	NOTIFIKAATIOT	26

1 TAUSTAA

Tämän kertomuksen tarkoituksena on selvittää Suomen hallituksen toimia EU-tuomioistuinasioissa sekä Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämässä EU-rikkomusmenettelyissä 1.1.–30.6.2018 välisenä aikana.

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan unionin tuomioistuimessa sekä unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevia asioita. Kertomuksessa kuvataan ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevat asiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut.

Lisäksi kertomuksessa käydään läpi ne EU-rikkomusmenettelyt, jotka komissio on kertomuskauden aikana käynnistänyt virallisella huomautuksella tai joita se on jatkanut perustellulla lausunnolla. Osa rikkomusmenettelyistä on johtanut tarpeeseen muuttaa Suomen lainsäädäntöä tai viranomaiskäytäntöä.

Kertomuksen lopussa luetellaan kertomuskauden aikana vireille tulleet ns. EU Pilot -tiedustelut ja kerrotaan Suomen tekemistä direktiivin täytäntöönpanoilmoituksista (notifikaatiot).

Euroopan unionin tuomioistuin

Luxemburgissa sijaitseva *Euroopan unionin tuomioistuin* muodostuu unionin tuomioistuimesta ja unionin yleisestä tuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen.

Unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin

Unionin tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista muun muassa unionin toimielinten väliset asiat, komission jäsenvaltioita vastaan nostamat jäsenyyssveloitteiden rikkomuskanteet sekä jäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten tekemät ennakkoratkaisupyynnöt. Unionin tuomioistuin ratkaisee lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista tehdyt valitukset oikeuskysymysten osalta.

Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee ensimmäisenä oikeusasteena suurimman osan unionin toimielimiä vastaan nostetuista kanteista. Sen keskeiseen toimialaan kuuluu esimerkiksi yritysten kilpailuoikeudellisissa asioissa nostamien kanteiden ratkaiseminen.

Euroopan unionin tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. Tuomioistuin valvoo unionin toimielinten toimien lainmukaisuutta ja varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Lisäksi tuomioistuin tulkitsee unionin oikeutta kansallisten tuomioistuinten tehdessä sille ennakkoratkaisupyynnön unionin oikeuden tulkinnasta.

Suomen edustaminen EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioissa

Suomen edustamisesta EU-tuomioistuinasioissa ja komission Suomen vastaan käynnistämässä rikkomusmenettelyissä vastaa ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioiden yksikkö. Suomea ovat Euroopan unionin tuomioistuimessa kertomuskautena edustaneet yksikön päällikkö, valtionasiamies Joni Heliskoski sekä lainsäädäntöneuvokset Henriikka Leppo ja Sami Hartikainen. EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioita koskevat Suomen kannat on käsitelty EU-asioiden komitean alaisissa oikeudelliset kysymykset -jaostossa ja joissakin tapauksissa EU-ministerivaliokunnassa. Suomen hallituksen kannanotot on valmisteltu ulkoministeriön johdolla toimineissa asianomaisten ministeriöiden edustajista koostuvissa työryhmissä.

EU-tuomioistuinasioden yksikkö

Ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioden yksikkö vastaa EU-tuomioistuinasioden sekä EU-rikkomusasioiden valmistelusta yhteistyössä toimivaltaisten ministeriöiden kanssa. Yksikkö vastaa myös komissiolle toimitettavista lainsäädäntönotifikaatioista ja pitää yllä EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioiden arkistoa.

Yhteystiedot:

EU-tuomioistuinasiat / OIK-30

Ulkoministeriö

PL 417

00023 VALTIONEUVOSTO

Puh. (keskus) 0295 350 000

OIK-30@formin.fi

2 TUOMIOISTUINASIAT

2.1 ENNAKKORATKAISUASIAIT

Ensimmäiseksi esitellään ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut ja joissa on kertomuskautena annettu tuomio tai määräys (2.1.1 jakso) taikka julkisasiamiehen ratkaisuehdotus (2.1.2 jakso).¹ Tämän jälkeen käydään läpi ne vireillä olevat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut esittämällä kirjallisia tai suullisia huomautuksia (2.1.3 jakso).

SEUT 267 artiklan mukaisissa ennakkoratkaisupyynnöissä kansallinen tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan pääasian kannalta merkityksellisten unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkintaa tai pätevyyttä.

2.1.1 Tuomiot ja määräykset

1. Asia C-163/16, *Louboutin ja Christian Louboutin*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tavaramerkkidirektiivi 2008/95/EY – Tavaramerkki – Rekisteröinnin este – Tavararvoon olennaisesti vaikuttava muoto – Kengänpohjan punainen väri

Asian käsittely: Alankomaalainen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, koskeeko tavaramerkkidirektiivin 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan iii alakohdassa tarkoitettu käsite ”tavaran olennainen muoto” vain tavararvoon olennaisesti vaikuttavia ominaispiirteitä vai kattaako se myös muita ominaispiirteitä kuten värin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (14.7.2016), että käsite ”tavaran olennainen muoto” ei kata muita tavararvoon olennaisesti vaikuttavia ominaispiirteitä kuin kolmiulotteisia ominaispiirteitä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 22.6.2017 sekä täydentävien ratkaisuehdotuksensa 6.2.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 12.6.2018 antamassaan tuomiossa, että tavaramerkkidirektiivin 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan iii alakohtaa on tulkittava siten, että merkki, joka muodostuu korkokengän pohjaan pannusta tietyistä väristä, ei muodostu yksinomaan tässä säännöksessä tarkoitettua muodosta.

2. Asia C-284/16, *Achmea*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Jäsenvaltioiden kahdenvälinen investointisuojaus sopimus – Sijoittajan ja jäsenvaltion välinen riita – Välityslausekkeen pätevyys – SEUT 344 artikla (unionin tuomioistuimen yksinoikeus) – SEUT 18 artikla (syrjintäkielto)

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin teki ennakkoratkaisupyynnön, jossa se tiedusteli Slovakian ja Alankomaiden väliseen kahdenväliseen investointisuojaus sopimukseen sisältyvän välityslausekkeen yhdenmukaisuutta perussopimuksen kanssa. Välityslausekkeen nojalla sopimusvaltion sijoittajan ja toisen sopimusvaltion väliset riidat ratkaistaan välimiesmenettelyssä.

¹ Unionin tuomioistuimessa on tuomarien lisäksi julkisasiamiehiä, jotka esittävät puolueettoman ja riippumattoman ratkaisuehdotukseksi kutsutun oikeudellisen lausuntonsa niissä asioissa, jotka on saatettu heidän käsiteltävikseen. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei sido tuomioistuinta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (31.8.2016) ja asiassa 19.6.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että perussopimus ei ole esteenä kyseessä olevalle välityslausekkeelle, joka sisältyy kahden jäsenvaltion väliseen investointisuojasopimukseen. Jäsenvaltion ja yksityisen välisen riidan käsittely välimiesoikeudessa ei loukkaa unionin tuomioistuimen viimekätistä oikeutta tulkita unionin oikeutta eikä jäsenvaltion sitoutuminen välimiesmenettelyyn ole kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää.

Julkiasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkiasiamies Wathelet* antoi ratkaisuehdotuksensa 19.9.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 6.3.2018 antamassaan tuomiossa, että jäsenvaltiot eivät voi kahdenvälisissä investointisuojasopimuksissa sopia riitojen ratkaisusta välimiesmenettelyssä. Tuomioistuin painotti jäsenvaltioiden välisen luottamuksen merkitystä ja katsoi, että jäsenvaltioiden välistä investointisuojasopimusta koskeva arviointi poikkeaa kolmansien valtioiden kanssa tehtyjen sopimusten arvioinnista.

3. Asia C-320/16, *Uber France*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Henkilökuljetusten sähköinen välityspalvelu – Kuljetuspalvelu vai tietoyhteiskunnan palvelu – Tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskeva menettely – Direktiivi 98/34/EY – Teknisten standardien ja määräysten ilmoittaminen

Asian käsittely: Ranskalainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, jossa se tiedusteli, pidetäänkö *Uber France* -yhtiön harjoittamaa henkilökuljetusten tilausvälitystoimintaa sähköisenä välityspalveluna vai kuljetuspalveluna. Jos kyse on sähköisestä välityspalvelusta, kansallinen tuomioistuin kysyi, ovatko Ranskan lainsäädännössä tällaiselle palvelulle asetetut rajoitukset pätemättömiä, koska ne on annettu noudattamatta direktiivin 98/34/EY mukaista ilmoitusmenettelyä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.9.2016), että kyse on sähköisestä välityspalvelusta ja että tällaista palvelua koskeva rajoitus olisi tullut toimittaa etukäteen Euroopan komissiolle direktiivin 98/34/EY 8 artiklan nojalla. *Suomi* katsoi edelleen, että direktiivin 98/34/EY 8 artiklassa säädetyn ehdotuksen toimittamista koskevan velvollisuuden laiminlyönti merkitsee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, että kyseiseen lainsäädäntöön ei voida vedota yksityisiä oikeussubjekteja vastaan.

Julkiasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkiasiamies Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 4.7.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 10.4.2018 antamassaan tuomiossa, että *Uberin* tarjoamassa palvelussa on kyse kuljetuspalvelusta, joten sitä koskevaan sääntelyyn ei sovelleta direktiivin 98/34/EY mukaista ilmoitusvelvollisuutta.

4. Yhdistetyt asiat C-327/16 ja C-421/16, *Jacob ym.*

Ennakkoratkaisupyynnöjen kohde: Yritysjärjestelydirektiivin 90/434/ETY 8 artikla – Osakevaihtoon liittyvän arvonnousun verottaminen – Verotusta lykkäävä mekanismi – Verotusvaltio

Asioiden käsittely: Ranskalainen tuomioistuin kysyi ennakkoratkaisupyynnössään, kielletäänkö yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklassa jäsenvaltioita kokonaan verottamasta rajat ylittävässä osakevaihdossa realisoituvaa piilevää arvonnousua vai saavatko jäsenvaltiot verottaa arvonnousua myöhemmän arvonnousun realisoivan tapahtuman kuten vastikeosakkeiden luovutuksen yhteydessä, vaikka tämä myöhempi arvonnousun realisoiva tapahtuma kuuluisi toisen jäsenvaltion verotusvaltaan. Lisäksi tuomioistuin tiedusteli asiassa C-421/16, onko jäsenvaltion, joka kantaa veron osakevaihdossa realisoituneesta arvonnoususta, otettava verotuksessa huomioon vastikearvopapereiden luovutuksessa syntyneet luovutustappio.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (asiassa C-327/16 3.10.2016 ja asiassa C-421/16 10.11.2016), että unionin oikeus ei ole esteenä arvonnousun myöhemmän verotuksen mahdollistavalle kansalliselle sääntelylle riippumatta siitä, onko verovelvollinen siirtänyt verotuksellisen kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon arvonnousun

realisoivan myöhemmän tapahtuman kuten vastikeosakkeiden luovutuksen ajankohtana, ja ettei unionin oikeus edellytä, että jäsenvaltio ottaisi verotuksessa huomioon vastikeosakkeiden luovutuksesta syntynyttä luovutustappiota.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wathelet* antoi ratkaisuehdotuksensa 15.11.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 22.3.2018 antamassaan tuomiossa, ettei direktiivin 8 artikla ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan yhtäältä arvopapereiden vaihdossa syntynyt arvonnousu todetaan kyseisen vaihdon yhteydessä mutta arvonnousun verotusta lykätään siihen vuoteen, jonka aikana veronmaksun lykkäyksen päättävä tapahtuma (vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus) toteutuu, ja jonka mukaan toisaalta kyseisestä arvonnoususta kannetaan vero, kun vaihdon yhteydessä saadut arvopaperit luovutetaan edelleen, vaikka luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan. Tuomioistuin totesi myös, että SEUT 49 artikla ei ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan edellä mainitun kaltaisessa tilanteessa kyseisestä arvonnoususta kannetaan veroa tämän luovutuksen yhteydessä ottamatta huomioon mahdollisesti syntyvää luovutustappiota, vaikka luovutustappio otetaan huomioon silloin, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa luovutuksen ajankohtana, ja että jäsenvaltioiden on säädettävä luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä unionin oikeutta noudattaen.

5. Asia C-557/16, *Astellas Pharma*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Lääkediirektiivi 2001/83/EY – Hajautettu myyntilupamenettely – Osallistuvan jäsenvaltion viranomaisen ja tuomioistuimen toimivalta – Viiteläkkeen myyntiluvan haltijan oikeussuojan toteutuminen – Perusoikeuskirjan 47 artikla (oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin)

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus kysyi unionin tuomioistuimelta, onko lääkediirektiivin 28 artiklan 3 kohdan mukaiseen hajautettuun myyntilupamenettelyyn osallistuvan jäsenvaltion lääkeviranomaisella sekä kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimella toimivalta arvioida hajautetussa menettelyssä viiteläkkeenä käytettävälle valmisteelle turvatus dokumentaatio suoja-ajan alkamisajankohtaa sekä valmisteen alkuperäisen myyntiluvan unionin oikeuden mukaisuutta. Lisäksi korkein hallinto-oikeus tiedusteli, miten viiteläkkeen myyntiluvan haltijan oikeussuoja toteutetaan rajat ylittävässä menettelyssä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (14.2.2017) ja 20.9.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että lääkediirektiivissä säänneltyyn hajautettuun menettelyyn osallistuvan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisen ja tuomioistuin ovat sidottuja menettelyn viitejäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemiin arvioihin eivätkä ne voi arvioida käsillä olevia seikkoja itsenäisesti. Viiteläkkeen myyntiluvan haltijan on oikeussuojansa toteuttamiseen valitettava viitejäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen päätöksestä tässä jäsenvaltiossa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bobek* antoi ratkaisuehdotuksensa 7.12.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 14.3.2018 antamassaan ratkaisussa, ettei hajautettuun myyntilupamenettelyyn osallistuvan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisen voi itse määrittää vertailuläkkeen dokumentaatio suoja-ajan alkamisajankohtaa. Tuomioistuin katsoi kuitenkin, että hajautettuun myyntilupamenettelyyn osallistuneen jäsenvaltion tuomioistuimella on toimivalta tutkia vertailuläkkeen dokumentaatio suoja-ajan alkamisajankohdan määrittäminen. Sen sijaan tuomioistuin katsoi, ettei jäsenvaltion tuomioistuimella ole toimivaltaa selvittää, onko vertailuläkkeelle toisessa jäsenvaltiossa myönnetty alkuperäinen myyntilupa myönnetty kyseisen direktiivin mukaisesti.

6. Asia C-9/17, *Tirkkonen*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Maatilojen neuvontajärjestelmä – Neuvojen valintamenettely – Julkiset hankinnat – Hankintadirektiivi 2004/18/EY – Menettely, jossa hyväksytään kaikki vähimmäisvaatimukset täyttävät palveluntarjoajat

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus tiedusteli unionin tuomioistuimelta, kuuluuko maatilojen neuvontapalvelujen tarjoajien valintamenettely, jossa kaikki kelpoisuusehdot ja vähimmäisvaatimukset täyttävät tarjoajat valitaan, hankintadirektiivin soveltamisalaan.

Suomi totesi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017), että tarjouskilpailuun kuuluva valintaelementti on keskeinen ja olennainen osa julkisen hankinnan käsitettä, kuten unionin tuomioistuin on katsonut asiassa C-410/14, *Falk Pharma*. Suomi kuitenkin katsoi, että hankintadirektiivissä tarkoitettu julkisia hankintoja koskevan sopimuksen määritelmä kattaa myös nyt esillä olevan kaltaisen sopimusjärjestelyn, kuitenkin sillä edellytyksellä, että palvelun tarjoajille asetetut vähimmäisvaatimukset ovat tosiasiallisesti omiaan toteuttamaan valintaa mahdollisten tarjoajien välillä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona* antoi ratkaisuehdotuksensa 13.12.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 1.3.2018 antamassaan tuomiossa, että kyse ei ollut hankintadirektiivin mukaisesta julkisesta hankinnasta. Kun neuvontajärjestelmään hyväksytään kaikki talouden toimijat, jotka täyttävät tarjouspyynnössä asetetut soveltuvuusvaatimukset ja jotka ovat suorittaneet vaadittavan tentin, menettelyä ei voida pitää julkisena hankintana, vaikka yhtään uutta toimijaa ei voida hyväksyä kyseiseen järjestelmään sen räjattuna voimassaoloaikana.

7. Asia C-31/17, *Sucrierie de Toury (Cristal Union)*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Valmistevero – Lämmön ja sähkön yhteistuotanto – Verovapaus – Maakaasu – Energiatuotteet, joita käytetään lämmön ja sähkön yhteistuotantoon – Energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskeva direktiivi 2003/96/EY

Asian käsittely: Ranskalainen tuomioistuin tiedusteli ennakkoratkaisukysymyksellään, kuuluvatko lämmön ja sähkön yhteistuotantoon käytettävät energiatuotteet, siltä osin kuin niitä käytetään sähkön tuotantoon, energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn verovapauden alaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (28.4.2017), että energiatuotteet, joita käytetään lämmön ja sähkön yhteistuotannossa, kuuluvat sen osan osalta, jonka kulutus vastaa sähköntuotantoa, direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyyn verovapautta koskevan velvollisuuden soveltamisalaan. Direktiivin tarkoituksena on ollut vapauttaa verosta kaikki sähköntuotannossa käytettävät energiatuotteet riippumatta siitä, onko kyse yhteistuotannosta vai pelkästä sähköntuotannosta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Tanchev* antoi ratkaisuehdotuksensa 22.2.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 7.3.2018 antamassaan tuomiossa, että myös sähkön ja lämmön yhteistuotantoon käytettävät energiatuotteet tulee vapauttaa verosta sähköntuotannon osalta.

8. Asia C-240/17, *E*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Schengenin yleissopimus – Neuvotteluelvoite – Palauttamisdirektiivi 2008/115/EY – Kolmannen maan kansalainen – Maasta poistaminen – Maahantulokielto – Toisen jäsenvaltion myöntämä oleskelulupa

Asian käsittely: Korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski Schengenin yleissopimuksen 25 artiklan 2 kappaleen tulkintaa. Kyseinen kappale koskee sopimuspuolten keskinäisiä neuvotteluja tilanteissa, joissa on olemassa yhden sopimuspuolen myöntämä voimassa oleva oleskelulupa ja toisen sopimuspuolen määräämä maahantulokielto. Korkein hallinto-oikeus tiedusteli, mikä merkitys yleissopimuksen 25 artiklan 2 kappaleessa määrättyllä neuvotteluelvolla on palauttamista koskevan päätöksen tekemisen ja maahantulokiellon määräämisen kannalta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.8.2017) ja 9.11.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että Schengen yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitetut neuvottelut voidaan käydä sen jälkeen, kun päätös palauttamisesta ja maahantulokieltoon määräämisestä on tehty. Koko Schengen-alueella koskevan maahantulokiellon voimaantulon esteenä on lähtökohtaisesti se, että sopimusvaltioiden neuvottelut ovat kesken. Tästä voidaan kuitenkin poiketa esillä olevan kaltaisissa tilanteissa, kun maasta poistaminen on tarpeen yleisen järjestyksen tai valtion turvallisuuden vuoksi ja toinen sopimusvaltio on pysynyt passiivisena.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 13.12.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 16.1.2018 antamassaan tuomiossa, että Schengenin yleissopimuksen 25 artiklan 2 kappaletta on tulkittava siten, että sopimusvaltio voi vapaasti käynnistää neuvottelumenettelyn jo ennen sellaisen palauttamispäätöksen tekemistä, johon liitetään maahantulokielto, mutta menettely on joka tapauksessa käynnistettävä heti, kun palauttamispäätös on tehty. Kyseinen määräys ei ole myöskään esteenä sille, että palauttamispäätös pannaan täytäntöön vaikka neuvottelumenettely on kesken, jos kolmannen maan kansalaista pidetään uhkana yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tällaisen kansalaisen mahdollisuuksia siirtyä oleskeluluvan myöntäneeseen sopimusvaltioon. Mikäli neuvottelupyyntöön ei vastata kohtuullisessa ajassa, maahantulokiellon määränneen sopimusvaltion on kuitenkin peruutettava kielto ja tarvittaessa merkittävä kolmannen maan kansalainen kansalliseen maahantulokieltoluetteluun. Pääasian kaltaisessa tilanteessa kolmannen maan kansalainen voi vedota kansallisessa tuomioistuimessa neuvottelumenettelystä johtuviin oikeusvaikutuksiin ja siitä aiheutuviin vaatimuksiin.

9. Asia C-439/17, *British American Tobacco*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Tupakkadirektiivi 2014/40/EU - Kapselitupakka - Kielto saattaa markkinoille tupakkatuotteita, joissa on makuaineita jossain komponentissa - Kiellon alkamisajankohta

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedusteli, onko tupakkadirektiivin kieltoa saattaa markkinoille tupakkatuotteita, jotka sisältävät makuainetta jossain komponentissa tulkittava siten, että se ei koske kapselisavukkeita, joissa makuaine vapautuu vasta kun kuluttaja rikkoo kapselin. Kansallinen tuomioistuin kysyi myös, koskeeko direktiivin tunnusomaisen maun omaavien tupakkatuotteiden kiellolle 20.5.2020 saakka asetettu siirtymäaika myös kapselisavukkeita.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.10.2017), että kapselisavukkeet kuuluvat tupakkadirektiivin 7 artiklan 7 kohdan markkinoille asettamista koskevan kiellon piiriin. Siirtymäaikaa sovelletaan ainoastaan sellaisiin savukkeisiin, joissa tunnusomainen maku on itse tupakkakäärössä (esimerkiksi mentolisavukkeet). *Suomi* perusteli kantaansa direktiivin sanamuodon lisäksi sillä, että koska kyseessä on erityisesti nuoria houkutteleva tuote, siirtymäajan soveltaminen niihin olisi selkeässä ristiriidassa direktiivin tavoitteiden kanssa.

Määräys: Kansallinen tuomioistuin peruutti ennakkoratkaisupyyntönsä ja unionin tuomioistuin poisti asian rekisteristään 7.2.2018 antamallaan määräyksellä.

10. Asia C-57/18, *AX*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Työntekijöiden joukkovähentäminen – Joukkovähentämisdirektiivi 98/59/EY – Yrityksessä tavallisesti työskentelevät työntekijät – Työntekijöiden määrä – Vuokratyöntekijät

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedusteli, miten joukkovähentämisdirektiivin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan "yrityksessä tavallisesti olevien työntekijöiden määrä" on määritettävä ja voidaanko tässä määritelmässä ottaa huomioon käyttäjäyrityksessä työskenteleviä vuokratyöntekijöitä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.4.2018), että joukkovähentämisdirektiivin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdalla on tulkittava siten, että yrityksen tavallista työntekijöiden määrää määritettäessä perustaksi on otettava yrityksessä tavanomaisessa yritystoiminnassa olevien työntekijöiden määrä ajankohtana, jolloin työnantaja

ryhtyy harkitsemaan direktiivissä tarkoitettuja joukkovähentämissä, ja että käyttäjäyrityksen tavallista työntekijöiden määrää määritettäessä mukaan ei voida laskea siinä työskenteleviä vuokratyöntekijöitä.

Määräys: Asian käsittely kansallisessa tuomioistuimessa päätettiin ja unionin tuomioistuin poisti asian rekisteristään 17.5.2018 antamallaan määräyksellä.

2.1.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

1. Asia C-679/16, A

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Sosiaaliturvan koordinaatioasetus (EY) N:o 883/2004 – Unionin kansalaisuutta koskevat SEUT 20 ja 21 artikla – YK:n vammaisyleissopimus – Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen apu – Toisessa jäsenvaltiossa suoritettavat opinnot

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyyntö liittyy tilanteeseen, jossa Espoon kaupunki on vammaispalvelulain nojalla evännyt A:lta vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun, jota hän on hakenut ryhtyessään suorittamaan opintoja Tallinnassa. Korkein hallinto-oikeus tiedustelee ensinnäkin, kuuluuko kyseinen palvelu sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen soveltamisalaan asetuksen mukaisena sairausetuutena. Lisäksi se kysyy, muodostaako avun epääminen SEUT 20 ja 21 artikloissa (unionin kansalaisen oikeus liikkua ja oleskella vapaasti) tarkoitettun rajoituksen ja jos näin on, voiko tämä rajoitus olla oikeutettavissa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä.

Suomi totesi kirjallisissa huomautuksissaan (10.4.2017) aluksi, että Suomen hallituksen näkemyksen mukaan vammaispalvelulaki mahdollistaisi henkilökohtaisen avun myöntämisen esillä olevan kaltaisessa tilanteessa, koska A on ilmoittanut aikovansa viettää Tallinnassa kolme tai neljä päivää viikossa, kotikunnan säilyessä Suomessa. Ennakkoratkaisukysymysten osalta Suomi katsoi, että kyseinen palvelu ei kuulu sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen soveltamisalaan sairausetuutena. Suomi katsoi edelleen, että esillä olevan kaltaisessa tapauksessa avun epääminen saattaa muodostaa SEUT 20 ja 21 artikloissa tarkoitettun rajoituksen, eikä hallituksen tiedossa ole sellaisia yleistä etua koskevia pakottavia syitä, joilla kyseinen rajoitus voitaisiin oikeuttaa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mengozzi* katsoi 31.1.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että pääasiassa kyseessä olevan henkilökohtaisen avun kaltaista etuutta ei ole luokiteltava sosiaaliturvan koordinaatioasetuksessa tarkoitetuksi sairausetuudeksi. SEUT 20 ja SEUT 21 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jäsenvaltiossa oleva kunta epää pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen henkilökohtaisen avun siitä syystä, että hakija, joka on vaikeavammaisen ja asuu tämän kunnan alueella, suorittaa tai haluaa suorittaa korkeakouluopintoja jossakin toisessa jäsenvaltiossa suorittaakseen tutkinnon.

2. Asia C-15/17, *Bosphorus Queen Shipping*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: YK:n merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 6 kappale – Alusjäterikosdirektiivin 2005/35/EY 7 artiklan 2 kohta – Rantavaltion toimivalta – Huomattava vahinko tai sen vaara – Selvät objektiiviset todisteet – Öljypäästömaksu

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on tehnyt ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee YK:n merioikeusyleissopimuksen ja alusjäterikosdirektiivissä asetettuja edellytyksiä rantavaltion toimivallalle kohdistaa oikeudellisia toimenpiteitä ulkomaiseen alukseen talousvyöhykkeellään tapahtuneen laittoman öljypäästön johdosta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017) ja asiassa 6.12.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että rantavaltion toimivallan edellytykseksi asetettuja käsitteitä "huomattava vahinko tai sen vaara" ja "selviä objektiivisia todisteita" on tulkittava siten, että rantavaltion tulee huomattavan vahingon tai sen vaaran käsillä oloa arvioidessaan ottaa huomioon tapauskohtaisesti kaikki öljypäästön ominaisuuksiin ja olosuhteisiin liittyvät

seikat. Viranomaistoimenpiteiden tulee perustua tieteelliseen asiantuntemukseen perustuvaan näyttöön, joka on viranomaisen hyvän hallinnon periaatteen mukaisen selvitysvelvollisuuden mukaisesti riittävä ja asianmukainen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wahl* katsoi 28.2.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että käsitteellä ”rantaviiva tai siihen liittyvät edut” tarkoitetaan kaikkia rantavaltion etuja, jotka koskevat meren hyödyntämistä ja terveellistä ympäristöä sen aluemerellä ja talousvyöhykkeellä, ja että käsite ”aluemereren tai talousvyöhykkeen luonnonvarat” käsittää sekä elolliset luonnonvarat – kuten hyödynnettävien lajien ravintonaan käyttämät kasvi- ja eläinlajit – että elottomat luonnonvarat. Rantavaltio voi käyttää täytäntöönpanotoimivaltaa, kun sillä on selviä objektiivisia todisteita siitä, että alus on aiheuttanut kysymyksessä olevan päästön, ja kun asian erityisissä olosuhteissa päästön voidaan kohtuudella olettaa aiheuttavan huomattavan vahingon vaaraa meriympäristölle. Arvioitaessa, onko huomattavan vahingon vaara olemassa, on annettava erityistä merkitystä alueen, johon päästö vaikuttaa, herkkyydelle, päästön määrälle, maantieteelliselle sijainnille ja laajuudelle sekä päästön kestolle ja asianomaisella alueella vallitseville sääolosuhteille.

3. Asia C-25/17, *Jehovan todistajat*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tietosuojadirektiivi 95/46/EY – Jehovan todistajien harjoittama ovelta ovelle -saarnaamistyö – Toiminnan yhteydessä kerättävät henkilötiedot – Toiminnan kuuluminen tietosuojadirektiivin soveltamisalaan

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden tekemän ennakkoratkaisupyynnön tarkoituksena on selvittää, kuuluuko Jehovan todistajat -uskonnollisen yhdyskunnan jäsenten ovelta ovelle -saarnaamistyönsä yhteydessä toteuttaman henkilötietojen kerääminen tietosuojadirektiivin soveltamisalaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017) ja asiassa 28.11.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että saarnaamistyön yhteydessä tapahtuva henkilötietojen kerääminen on tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa. Toisin kuin yhdyskunta väittää, kyseinen toiminta ei ole luonnollisen henkilön yksinomaan henkilökohtaisessa toiminnassa suorittamaa tietojen keräämistä, joka jää direktiivin ulkopuolelle. Saarnaamistoiminnan yhteydessä kerättävien tietojen kokonaisuus muodostaa direktiivissä tarkoitettua rekisteröintijärjestelmän, ja yhdyskunta yhdessä tietojen keräävien jäsentensä kanssa täyttää siinä olevan rekisterinpitäjän määritelmän.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mengozzi* katsoi 1.2.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että esillä olevan kaltainen ovelta ovelle -saarnaamistyö kuuluu direktiivin soveltamisalaan, että niiden henkilötietojen kokonaisuus, jotka uskonnollisen yhdyskunnan jäsenet saarnaamistoiminnan yhteydessä keräävät, voi muodostaa rekisterin ja että uskonnollista yhdyskuntaa, joka organisoii saarnaamistyötä, voidaan pitää rekisterinpitäjänä vaikka sillä itsellään ei olisi pääsyä jäsentensä keräämiin henkilötietoihin.

4. Asia C-88/17, *Zurich Insurance ja Metso Minerals*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tuomioistuimen toimivalta – Bryssel I -asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan tulkinta – Palvelujen suorittamispaikan käsite

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan tulkintaa. Korkein oikeus haluaa selvittää, onko suomalainen tuomioistuin toimivaltainen käsittelemään asian, jossa on kyse kansainvälistä tavarankuljetusta koskevaan sopimukseen perustuvan korvausvastuun arvioinnista. Toimivaltakysymyksen ratkaisemiseksi on olennaista se, kuinka kyseisessä säännöksessä tarkoitettua palvelujen suorittamispaikan käsitettä on tulkittava.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.5.2017), ettei Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettua palvelujen suorituspaikan käsitettä tule tulkita liian suppeasti vaan että kantajalla on kuljetuspalvelujen osalta mahdollisuus valita kahden eri paikkakunnan tuomioistuinten välillä se tuomioistuin, jossa hän vaatimuksensa esittää. Suomen mukaan kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna

palvelujen suorituspaikkana on siten pidettävä sekä sopimukseen perustuvan tavarankuljetuksen lähtöpaikkaa että tämän kuljetuksen saapumispaikkaa, joiden osalta kantajalla on mahdollisuus valita, kumman paikkakunnan tuomioistuimessa hän vaatimuksensa esittää.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Tanchev* katsoi 10.4.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että kyseessä olevassa säännöksessä tarkoitettu palvelun suorittamispaikka tai siinä tarkoitettut palvelun suorittamispaikat käsittävät lähetyspaikan silloin, kun kyse on jäsenvaltioiden välistä tavarankuljetusta koskevasta sopimuksesta ja kun kuljetus muodostuu useista osuuksista, joissa käytetään eri kuljetusmuotoja.

5. Asia C-151/17, *Swedish Match*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tupakkadirektiivi 2014/40/EU – Direktiivin 1 artiklan c alakohdan ja 17 artiklan pätemättömyys – Suussa käytettäväksi tarkoitettun tupakan kieltä – Syrjintäkielto – Suhteellisuusperiaate – Toissijaisuusperiaate – Yksityiselämän kunnioittaminen – Terveiden suojeleminen

Asian käsittely: Brittiläinen tuomioistuin tiedusteleo unionin tuomioistuimelta, ovatko tupakkadirektiivin 2014/40/EU 1 artiklan c alakohta ja 17 artikla pätemättömiä. Direktiivin 1 artiklan c alakohdassa ja 17 artiklassa säädetään kieltä saattaa markkinoille suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa (käytännössä nuuskaa). Kysymyksensä tueksi kansallinen tuomioistuin viittaa syrjintäkieltoon, suhteellisuusperiaatteeseen, toissijaisuusperiaatteeseen ja perusteluvollisuuteen, SEUT 34 ja 35 artiklaan (tuonnin ja viennin määrällisten rajoitusten kieltä) sekä unionin perusoikeuskirjan ihmisarvoa, yksityiselämän kunnioittamista sekä terveyden suojelelun koskeviin määräyksiin (1, 7 ja 35 artikla).

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (4.7.2017), että direktiivin 1 artiklan c alakohta ja 17 artikla ovat päteviä. Suomi totesi, että suurin osa kantajan väitteistä on jo ratkaistu edellisessä vastaavassa asiassa C-210/03, *Swedish Match*, jossa antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin piti yksiselitteisesti voimassa nuuskan myyntikiellon. Ottaen huomioon nuuskan haitalliset terveysvaikutukset sekä sen käyttöön liittyvät erityispiirteet, joihin kuuluu tuotteen erityinen vetoavuus nuoriin, ei ole syytä katsoa nuuskaa koskevan kiellon olevan pätemätön.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Saugmandsgaard Øe* katsoi 12.4.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, ettei ennakkoratkaisupyynnön tutkimisen yhteydessä ole tullut esille sellaisia seikkoja, jotka voivat vaikuttaa direktiivin 1 artiklan c alakohdan ja 17 artiklan pätevyteen.

2.1.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia C-578/17, *Hartwall*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tavaramerkkidirektiivi 2008/95/EY – Tavaramerkin rekisteröiminen – Väritavaramerkki – Erottamiskyky – Merkin graafinen esitys

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus tiedusteleo unionin tuomioistuimelta, voidaanko kuviomuodossa esitetty, tietyn väriyhdistelmän sisältävä merkki rekisteröidä hakemuksen mukaisesti väritavaramerkkinä vai onko kyse kuviotavaramerkistä. Rekisteröintihakemuksen mukaan tavaramerkki koostuisi graafisen kuvauksen esittämällä tavalla sinisestä nauhasta, jonka reunoilla on ohut harmaa reunus.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (11.1.2018), että hakemuksessa on kyse kuviotavaramerkistä, koska sen erottamiskyky ei perustu väriin tai väriyhdistelmään sinänsä, vaan tavaramerkki on esitetty hakemuksessa kuviomuotoisena esityksenä.

2. Yhdistetyt asiat C-582/17 ja C-583/17, H. ym.

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Dublin III -asetus – Hakemuksesta vastuussa olevan valtion määrittäminen – Siirtopäätös – Muutoksenhaku siirtopäätökseen

Asioiden käsittely: Asioiden taustalla on tilanne, jossa henkilö on jättänyt Saksassa ensimmäisen turvapaikkahakemuksen ja matkustanut sen jälkeen Alankomaihin. Henkilö on jättänyt Alankomaissa uuden turvapaikkahakemuksen ja katsonut, että Alankomaiden tulisi käsitellä hänen hakemuksensa, sillä hänen aviopuolisonsa on saanut turvapaikan Alankomaista. Alankomaiden maahanmuuttoviranomainen on kuitenkin tehnyt hakijasta takaisinottopyynnön Saksan viranomaisille, eikä se ole tällöin tutkinut sitä, mikä valtio on Dublin III -asetuksen perusteella vastuussa hakijan hakemuksesta. Saksan hyväksyttyä takaisinottopyynnön maahanmuuttoviranomainen on päättänyt siirtää hakijan Saksaan ja jättänyt uuden hakemuksen tutkimatta. Hakija on vastustanut siirtopäätöstä vetoamalla siihen, että Alankomaat on Dublin III -asetuksen perusteella vastuussa hakemuksen käsittelystä.

Alankomaiden ylin hallintotuomioistuin (Raad van State) tiedustelee ennakkoratkaisupyyntöillään sitä, vastaako turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan Dublin-valtion määrittämisestä vain yksi jäsenvaltio ja voiko ulkomaalainen näin ollen vedota Dublin III -asetuksen III luvussa, erityisesti 9 artiklassa, esitettyihin vastuuperusteisiin ainoastaan kyseisessä Dublin-valtiossa. Lisäksi kyse on siitä, riippuuko ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus siitä, onko ensimmäisen hakemuksen osalta jo tehty päätös tai onko ulkomaalainen peruuttanut hakemuksen ennen aikaisesti.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.1.2018), että hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään ainoastaan yhden kerran, minkä jälkeen toisessa valtiossa tehdyn hakemuksen osalta sovelletaan takaisinottomenettelyä, jolloin siirtopäätöksen tekvän viranomaisen ei tule pääasioiden kaltaisissa olosuhteissa soveltaa Dublin III -asetuksen III luvun vastuuperusteita. Näin ollen tällaista siirtopäätöstä koskevassa muutoksenhaussa kolmannen maan kansalainen ei voi vedota siihen, että siirtopäätös on tehty vastoin Dublin III -asetuksen vastuuperusteita. Ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus ei ole riippuvainen siitä, onko ensimmäisestä hakemuksesta jo tehty päätös tai onko ulkomaalainen peruuttanut sen ennen aikaisesti.

3. Asia C-607/17, Memira

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Välitön verotus – Toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden tappioiden vähentämisoikeus – Sulautuminen – Tytäryhtiö – Lopulliset tappiot – Sijoittautumisvaltion lainsäädännön rajoitusten huomiointi – Sijoittautumisoikeus (SEUT 49 artikla)

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee emoyhtiön oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan tytäryhtiön niin sanotut lopulliset tappiot rajat ylittävässä sulautumisessa. Kyse on erityisesti siitä, mikä merkitys on annettava niille oikeudellisille rajoituksille, joita tytäryhtiön sijaintivaltiossa on asetettu tappioiden vähentämiseksi sulautumisen yhteydessä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018), että yhtiöllä ei ole oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan tytäryhtiön lopullisia tappioita, mikäli tytäryhtiön sijaintivaltiossa emoyhtiön ei ole sallittua vähentää tytäryhtiön tappiota vastaavanlaisen yritysjärjestelyn yhteydessä.

4. Asia C-608/17, Holmen

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Välitön verotus – Toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden tappioiden vähentämisoikeus – Sulautuminen – Tytäryhtiö – Lopulliset tappiot – Sijoittautumisvaltion lainsäädännön rajoitusten huomiointi – Sijoittautumisoikeus (SEUT 49 artikla)

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee emoyhtiön oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan alakonsernin niin sanotut lopulliset tappiot. Kysymykset koskevat erityisesti sitä, mikä merkitys on annettava tytäryhtiön välilliselle omistukselle, ja niille rajoituksille, joita tytäryhtiön sijaintivaltiossa on asetettu konsernin sisäiselle tappiontasaukselle.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018), että sijoittautumisoikeus ei edellytä, että jäsenvaltiossa sijaitseva emoyhtiö saa vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan, muun kuin suoraan omistetun tytäryhtiön lopulliset tappiot. Toiseksi *Suomi* katsoi, että tappiota ei katsota lopulliseksi siltä osin kuin sitä ei tytäryhtiön sijaintivaltion sääntöjen mukaisesti ole voitu kuitata siellä tiettyinä vuosina syntyneitä voittoja vastaan. Lopuksi esillä olevan kaltaisessa tilanteessa on otettava huomioon ne tytäryhtiön sijaintivaltion oikeudelliset rajoitukset, jotka koskevat muiden kuin tappiota tehneen yhtiön mahdollisuutta vähentää tappio.

5. Yhdistetyt asiat C-609/17 ja C-610/17, *Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN ym.*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Vuosiloman siirtäminen työkyvyttömyyden takia – Neljän viikon vähimmäisvuosiloma – Työaikadirektiivi 2003/88/EY – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohta (oikeus palkalliseen vuosilomaan)

Asioiden käsittely: Suomen työtuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle kaksi ennakkoratkaisupyyntöä, jotka koskevat työaikadirektiivin sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan tulkintaa. Työtuomioistuin haluaa ennakkoratkaisukysymyksillään selvittää, onko työaikadirektiivi tai perusoikeuskirja esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan työntekijällä, joka on työkyvytön vuosilomansa alkaessa tai aikana, ei ole oikeutta saada siirrettyä lomaansa siltä osin kuin kyse on neljä viikkoa ylittävstä lomasta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018), että työaikadirektiivi ei ole esteenä säännöstölle, jonka mukaan työntekijällä, jonka sairaudesta johtuva työkyvyttömyys alkaa ennen vuosilomaa tai vuosiloman aikana, ei ole oikeutta saada siirrettyä vuosilomaan sisältyviä työkyvyttömyyspäiviä silloin, kun siirtämättä jättäminen ei vähennä työntekijän oikeutta neljän viikon vuosilomaan. Lisäksi *Suomi* katsoi, että perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdasta ei seuraa laajempaa oikeutta vuosilomaan kuin mitä turvataan työaikadirektiivissä, jossa konkretisoidaan vuosilomaoikeuden vähimmäistaso.

6. Asia C-616/17, *Blaise ym.*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Kasvinsuojeluaineasetus 1107/2009/EY – Asetuksen pätevyys – Tehoaineiden hyväksyntä – Kasvinsuojeluaineiden hyväksyntä – Ennalta varautumisen periaate

Asian käsittely: Ranskalaisen tuomioistuimen tekemän ennakkoratkaisupyyntöjen tarkoituksena on selvittää, onko kasvinsuojeluaineasetus 1107/2009/EY pätevä. Kansallinen tuomioistuin epäilee sitä, onko kasvinsuojeluaineasetus ennalta varautumisen periaatteen mukainen. Tuomioistuimen epäilykset liittyvät 1) kasvinsuojeluaineen sisältämien tehoaineiden määrittämiseen, 2) ainoastaan luvanhakijan suorittamiin kasvinsuojeluaineiden testeihin, 3) kasvinsuojeluaineen sisältämien useiden tehoaineiden yhteisvaikutuksen arviointiin ja 4) kasvinsuojeluaineiden mahdollisten toksisuusvaikutusten arvioinnin suppeuteen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.2.2018), ettei asetuksen pätevyyttä voida arvioida sen perusteella, onko se ennalta varautumisen periaatteen mukainen. Toissijaisesti *Suomi* katsoi asetuksen joka tapauksessa olevan pätevä, koska asetuksen säännökset varmistavat asianmukaisella tavalla ennalta varautumisen periaatteen noudattamisen.

7. Asia C-674/17, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Susien metsästys poikkeusluvalla – Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan edellytykset – Kannanhoidollinen metsästys

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan edellytysten tulkintaa suden metsästyksen poikkeuslupaa koskevassa kansallisessa päätöksenteossa. Korkein hallinto-oikeus haluaa tietää, voidaanko poikkeuslupia kannanhoidolliseen metsästykseseen myöntää luontodirektiivin kyseisen poikkeussäännöksen nojalla ja mitä seikkoja arvioinnissa voidaan ottaa huomioon. Se tiedustelee etenkin, voidaanko kannanhoidollista metsästystä perustella sillä, ettei ”muuta tyydyttävää ratkaisua” salametsästyksen estämiseksi ole ja miten ”lajien kantojen suojelun tasoa” on tällaisessa tilanteessa arvioitava.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.3.2018), että kannanhoidollista metsästystä tarkoittavia poikkeuslupia voidaan myöntää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla; tältä osin merkityksellistä on, että poikkeuslupaharkinta perustuu valtakunnalliseen hoitosuunnitelmaan ja asetuksella säädettyyn saaliiksi saatujen eläinyksilöiden vuosittaiseen enimmäismäärään. Kannanhoidollisen metsästyksen sallimiseksi jäsenvaltion viranomaisen tulee osoittaa, että muuta tyydyttävää ratkaisua salametsästyksen ehkäisemiseksi ei ole. Lajien kantojen suojelun tasoa koskevaa edellytystä on arvioitava lähtökohtaisesti koko jäsenvaltion alueella, minkä lisäksi aluekohtainen tarkastelu on mahdollista.

8. Asia C-695/17, *Metirato*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Perintädirektiivi 2010/24/EU – Verojen perintä toisen jäsenvaltion viranomaisen puolesta – Keskinäinen avunanto veroihin liittyvien saatavien perinnässä – Takaisinsaanti konkurssipesään

Asian käsittely: Helsingin käräjäoikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee sitä, miten perintädirektiivin 2010/24/EU säännöksiä tulee tulkita tilanteessa, jossa on kyse toisen jäsenvaltion verosaatavien takaisinperinnästä konkurssipesään. Asian taustalla on tilanne, jossa Viron verohallinto on tehnyt perintädirektiivin 10 artiklan nojalla Suomen verohallinnolle perintäpyynnön *Metirato Oy* -nimiseltä yhtiöltä perittäviä verosuorituksia varten. Ennakkoratkaisupyyntöä pyritään selvittämään, kumpi jäsenvaltio toimii vastaajana takaisinsaantia konkurssipesään koskevassa asiassa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.3.2018), että perintädirektiivi koskee ainoastaan virka-apua toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden saatavien perimiseksi, eikä siten sovellu nyt esillä olevaan riita-asiaan. *Suomi* totesi, että esillä olevan kaltaisiin takaisinsaantia konkurssipesään koskevaan kanteisiin sovelletaan maksukyvyyttömyysasetusta (EY) N:o 1346/2000.

9. Asia C-724/17, *Skanska ym.*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Kilpailuoikeudellinen vahingonkorvaus – SEUT 101 artiklan vastainen kartelli – Korvausvastuun siirtyminen yritysjärjestelyssä – Taloudellinen seuraanto

Asian käsittely: Suomen korkeimman oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 101 artiklan vastaisesta kartellista aiheutuneen vahingon korvaamista tilanteessa, jossa rikkomiseen syyllistynyt yhtiö on myyty uudelle omistajalle, joka on purkanut kyseisen yhtiön ja jatkanut sen liiketoimintaa. Korkein oikeus kysyy *ensiksi*, määritetäänkö vastuussa oleva taho suoraan SEUT 101 artiklaa soveltamalla vai kansallisten sääntöjen perusteella. *Toiseksi* korkein oikeus tiedustelee, onko unionin oikeuden kanssa ristiriidassa sellainen kansallinen säännöstö, jonka mukaan uusi omistaja ei ole vastuussa kilpailua rajoittaneesta menettelystä aiheutuneen vahingon korvaamisesta, vaikka korvauksen saaminen purelta yhtiöltä olisi käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa. *Kolmanneksi* pyyntö koskee sitä, muodostaako tehokkuusvaatimus esteen sellaiselle tulkinneille, joka asettaa korvausvastuun edellytykseksi sen, että yritysjärjestely on toteutettu keinotekoisesti kilpailuoikeudellisen vahingonkorvausvastuun välttämiseksi, tai ainakin sen, että yhtiö on tiennyt tai sen olisi pitänyt tietää kilpailurikkomuksesta toteuttaessaan yritysjärjestelyn.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.4.2018), että vastuussa oleva taho määritetään kansallisten sääntöjen perusteella ottaen huomioon unionin oikeuden tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteet. *Toisen* kysymyksen osalta *Suomi* katsoi, että unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa on ristiriidassa sellainen kansallinen

säännöstö, jonka mukaan ostajayhtiö ei kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa ole vastuussa kilpailua rajoittaneesta menettelystä aiheutuneen vahingon korvaamisesta. *Kolmanteen* kysymykseen Suomi vastasi, että korvausvastuun edellytykseksi ei voida asettaa sitä, että yritysjärjestely on toteutettu keinotekoisesti kilpailuoikeudellisen vahingonkorvausvastuun välttämiseksi, eikä sitä, että yhtiö on tiennyt tai sen olisi pitänyt tietää kilpailurikkomuksesta toteuttaessaan yritysjärjestelyn.

10. Yhdistetyt asiat C-4/18 ja 5/18, *Winterhoff*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Postidirektiivi 97/67/EY – Yleispalvelun tarjoaja – Yleispalvelu – Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Julkisen postilaitoksen palvelujen suoritus

Asioiden käsittely: Saksalaisen tuomioistuimen esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen tarkoituksena on selventää postidirektiivin yleispalvelun tarjoajan ja yleispalvelun käsitteitä sekä arvonlisäverodirektiivissä tarkoitettun julkisen postilaitoksen palveluja koskevan verottomuuden soveltamisalaa. Pääasioissa on kyse siitä, tuleeko kantajana olevien yritysten maksaa arvonlisäveroa tarjoamistaan palveluista, joissa on kyse virallisten tiedoksiantojen suoritamisesta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (12.4.2018), ettei kantajia voida pitää postidirektiivissä tarkoitettuna yleispalvelun tarjoajana eikä sen harjoittamaa toimintaa yleispalveluna. Tästä seuraa, ettei pääasiassa kyseessä olevaa toimintaa voida vapauttaa arvonlisäverosta.

11. Asia C-18/18, *Glawischnig-Piesczek*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Sähkökauppadirektiivi 2000/31/EY – Hosting-palvelun tarjoaja – Laiton toiminta – Yleinen valvontavelvollisuus

Asian käsittely: Itävaltalainen tuomioistuin (Oberster Gerichtshof) tiedustelee ennakkoratkaisupyyntöllä sitä, estääkö sähkökauppadirektiivin 15 artikla asettamasta hosting-palvelun tarjoajalle velvollisuutta poistaa verkkoalustaltaan ilman erillistä yksittäistä pyyntöä sellainen laitton sisältö, joka julkaistaan samassa sanamuodossa tai vastaavassa sanamuodossa kuin sellainen sisältö, joka on jo julkaistu ja jonka sisällön laittomuus on tuomioistuimen menettelyssä arvioitu. Sähkökauppadirektiivin 15 artiklassa kielletään jäsenvaltioita asettamasta hosting-palvelun tarjoajalle yleistä velvollisuutta valvoa siirtämiään ja tallentamia tietoja tai yleistä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita. Asiassa on kyse myös tällaisen velvoitteen maantieteellisestä rajaamisesta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.4.2018), että sähkökauppadirektiivin 15 artikla on esteenä määräykselle, joka velvoittaa hosting-palvelun tarjoajan ilman erillistä yksittäistä pyyntöä poistamaan alustaltaan kaiken sisällön, joka esitetään samassa sanamuodossa tai merkitykseltään vastaavassa sanamuodossa kuin jo julkaistu laittomaksi todettu sisältö. Direktiivin 15 artikla ei kuitenkaan ole esteenä kansalliseen oikeuteen perustavalle määräykselle, jolla velvoitetaan verkkoalustana toimiva hosting-palvelun tarjoaja ilman erillistä yksittäistä pyyntöä poistamaan saman käyttäjän samassa sanamuodossa alustalle uudelleen tallentama laitton sisältö kyseisen jäsenvaltion alueella.

12. Asia C-74/18, *A*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Solvenssi II -direktiivi 2009/138/EY – Vakuutusmaksuvero – Vakuutusmaksuveron kantamiseen oikeutettu jäsenvaltio – ”Warranty & indemnity” -vakuutus – Verovastuuseen liittyvä vakuutus

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun direktiivin 2009/138/EY (Solvenssi II -direktiivi) mukaista jäsenvaltion oikeutta kantaa veroja vakuutussopimuksiin liittyvistä vakuutusmaksuista. Asiassa on kyse sen määrittämisestä, mikä jäsenvaltio on toimivaltainen kantamaan vakuutusmaksuveroa yrityskaupan osapuolten ottamien ”warranty & indemnity”- ja verovastuuvakuutusten osalta. Solvenssi II -direktiivin mukaan ratkaisevaa asiassa arvioinnissa on se, missä jäsenvaltiossa vakuutuksen kattama riski sijaitsee.

2.2 VÄLIINTULOT

Tässä jaksossa esitellään ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetut suorat kanteet, joissa Suomi on väliintulijana asettunut tukemaan toista asian osapuolista. Näihin kuuluu sekä muita jäsenvaltioita vastaan nostettuja rikkomuskanteita että unionin säädöksiä koskevia kumoamiskanteita. Jaksossa 2.2.1 käsitellään ne asiat, joissa julkisasiamies on antanut kertomuskaudella ratkaisuehdotuksensa. Jaksossa 2.2.2 esitellään ne asiat, joissa Suomi on tehnyt kirjallisia tai suullisia huomautuksia kertomuskaudella.

Jäsenvaltio voi aina tehdä **väliintulon** unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa suorassa kanneasiassa. Jäsenvaltio voi tehdä väliintulon esimerkiksi komission toista jäsenvaltiota vastaan käynnistämässä SEUT 258 artiklan mukaisessa kanneasiassa tai jäsenvaltion tai yksityisen tahon komissiota vastaan nostamassa SEUT 263 artiklan mukaisessa kumoamiskanteessa. Myös valitusasioissa on mahdollista tehdä väliintulo. Jäsenvaltion tulee väliintulollaan aina tukea jotakin asian osapuolista.

2.2.1 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

1. Yhdistetyt asiat C-626/15 ja C-659/16, *komissio vastaan neuvosto*

Kanteiden kohde: Yhtäältä neuvoston päätös, jolla hyväksyttiin keskusteluasiakirjan toimittaminen Etelämanteeren meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä käsittelevälle toimikunnalle (CCAMLR) sen 34. vuosikokousta varten unionin ja sen jäsenvaltioiden nimissä, ja toisaalta neuvoston päätös, jolla vahvistettiin unionin kanta CCAMLR:n 35. vuosikokousta varten – Päätösten kumoaminen – Unionin toimivalta – SEUT 3 artiklan 1 kohdan d alakohdan rikkominen (meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen osana yhteistä kalastuspolitiikkaa) – SEUT 3 artiklan 2 kohdan rikkominen (unionin yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus)

Asioiden käsittely: Komissio on nostanut unionin tuomioistuimessa Euroopan unionin neuvostoa vastaan kanteet, joilla se vaatii unionin tuomioistuinta kumoamaan ensinnäkin neuvoston valmisteluelimien päätöksen keskusteluasiakirjan toimittamisesta CCAMLR:lle siltä osin kuin siinä päätettiin toimittaa asiakirja unionin ja sen jäsenvaltioiden nimissä sen sijaan, että se toimitettaisiin yksin unionin nimissä (asia C-626/15), ja toiseksi neuvoston päätöksen Euroopan unionin kannan vahvistamisesta CCAMLR:n 35. vuosikokousta varten siltä osin kuin siinä edellytetään kolmen merellisen suojelualueen sekä tieteelliseen tutkimukseen tarkoitettujen erityisalueiden perustamista koskevien ehdotusten toimittamista tai kannattamista unionin ja sen jäsenvaltioiden eikä pelkästään unionin nimissä (asia C-659/16). Komissio katsoo, että jäsenvaltioiden osallistuminen asiakirjan toimittamiseen (asia C-626/15) ja unionin kannan vahvistamiseen (asia C-659/16) loukkasi SEUT 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa määrättyä unionin yksinomaista toimivaltaa meren elollisten luonnonvarojen säilyttämisen alalla tai vaihtoehtoisesti unionin yksinomaista toimivaltaa SEUT 3 artiklan 2 kohdan nojalla.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (asiassa C-626/15 3.6.2016 ja asiassa C-659/16 6.6.2017) neuvoston vaatimuksia. Suomen väliintulokirjelmässä keskityttiin käsittelemään komission kanteen tutkittavaksi ottamisen esteitä, jotka liittyivät komission kanteen kohteena olevan toimen kannekelpoisuuteen SEUT 263 artiklan valossa (asia C-626/15), sekä rajanvetoa unionin yksinomaisen toimivallan meren elollisten luonnonvarojen suojelun alalla ja jaetun ympäristötoimivallan välillä (asiat C-626/15 ja C-659/16). Lisäksi Suomi toi esiin (asia C-659/16) konkreettisia esimerkkejä unionin ympäristötoimivallan nojalla tehdyistä suojelutoimenpiteistä tukeakseen neuvoston väitettä siitä, että meren elollisia luonnonvaroja voidaan suojella paitsi yhteisen kalastuspolitiikan myös ympäristöpolitiikan osana.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* ehdotti 31.5.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että asiat ratkaistaisiin niin, että asiassa C-626/15 kumotaan pysyvien edustajien komitean päätös, joka koskee

keskusteluasiakirjan toimittamista merellisen suojelualueen perustamiseksi Weddellinmerelle CCAMLR:n 34. vuosikokousta varten, siltä osin kuin siinä määrätään, että keskusteluasiakirja toimitetaan unionin ja sen jäsenvaltioiden nimissä sen sijaan, että se toimitettaisiin yksin unionin nimissä, ja että asiassa C-659/16 kumotaan neuvoston päätös, joka koskee Euroopan unionin kannan vahvistamista CCAMLR:n 35. vuosikokousta varten, siltä osin kuin siinä todetaan, että kanta esitetään unionin ja sen jäsenvaltioiden nimissä eikä pelkästään unionin nimissä, sekä että riidanalaisten päätösten kumottujen osien vaikutukset pidetään voimassa.

2.2.2 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia T-400/17, *Deza vastaan komissio*

Kanteen kohde: Aineiden ja seosten luokitus, merkinnät ja pakkaaminen – CLP-asetus (EY) N:o 1272/2008 – Antrakiniini – Luokitus syöpää aiheuttavaksi aineeksi vaarakategoriaan 1B – Komission asetuksen kumoaminen

Asian käsittely: Deza on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen, jolla se vaatii tuomioistuinta kumoamaan komission 4.5.2017 antaman asetuksen (EU) N:o 2017/776 siltä osin kuin siinä luokitellaan antrakiniini syöpävaarallisten aineiden kategoriaan 1B. Deza katsoo, että tutkimuksessa, johon luokitus keskeisesti perustuu, käytettiin eri menetelmällä valmistettua antrakiniinia kuin millä se itse sitä valmistaa. Tästä syystä tutkimuksessa käytettyyn antrakiniiniin sisältyi epäpuhtauksia, joiden Deza katsoo olleen syynä kasvainten muodostumiseen. Deza on myös toimittanut tutkimustuloksia, joiden mukaan puhtaalla antrakiniinilla ei olisi mutageenisia ominaisuuksia. Lisäksi Deza kyseenalaistaa päätöksen perusteena olevan tutkimuksen luotettavuuden esim. kokeissa käytettyjen rotta- ja hiirilajien soveltuvuuden sekä antrakiniinin säilytyksestä annettujen ristiriitaisten tietojen perusteella.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (26.1.2018) komissiota ja katsoi, että tutkimuksessa käytetty antrakiniini oli erittäin puhdasta (99,8 %) ja että näin vähäisten epäpuhtauksien ei voida katsoa vaikuttaneen tutkimustulokseen merkittävästi. Se, että Dezan toimittamissa tutkimuksissa ei ole todettu antrakiniinin mutageenisuutta, ei merkitse sitä, ettei antrakiniini voisi olla karsinogeeninen eli syöpää aiheuttava aine. *Suomi* katsoi myös, että tutkimus on tehty huolellisesti voimassa olleiden ohjeiden mukaisesti eikä Dezan esittämien väitteiden perusteella ole syytä epäillä tutkimustulosten luotettavuutta.

2. Asia T-10/18, *Eesti Apteekide Ühendus vastaan komissio*

Kanteen kohde: Valtiontuki – Helsingin yliopiston apteekin oikeus pitää 16:ta sivuapteekkia – Helsingin yliopiston apteekin maksaman yhteisöveron ja apteekkimaksun korvaus Helsingin yliopistolle – Velvollisuus avata muodollinen tutkintamenettely

Asian käsittely: Komissio teki alustavan valtiontukien tutkintamenettelyn päätteeksi 23.10.2017 päätöksen, jossa se katsoi, että Helsingin yliopiston apteekin oikeus pitää 16:ta sivuapteekkia ja apteekin maksaman yhteisöveron ja apteekkimaksun korvaus Helsingin yliopistolle eivät sisällä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Virolainen apteekkiyhdistys on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen komissiota vastaan tämän päätöksen kumoamiseksi. Yhdistys katsoo, että komissio oli velvollinen aloittamaan muodollisen tutkintamenettelyn SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisesti, koska sillä oli vakavia vaikeuksia asian arvioinnissa. Yhdistys perustelee näkemystään muun muassa sillä, että komissio ei ole kerännyt olennaisia tietoja alustavan tutkintavaiheen aikana, alustava tutkintavaihe on ollut kohtuuttoman pitkä (noin 30 kuukautta) ja että komissio on käyttänyt aivan uutta ”erityistehtävien” oikeudellista määritelmää.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen 20.4.2018 tukeakseen vastaajana olevaa komissiota.

2.3 LAUSUNTOPYYNNÖT

Tässä jaksossa esitellään SEUT 218 artiklan 11 kohtaan perustuvat, unionin tuomioistuimelle esitetyt suunnitellun kansainvälisen sopimuksen unionin oikeuden mukaisuutta koskevat lausuntopyynnöt.

SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaan Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi pyytää unionin tuomioistuimen **lausunnon** siitä, onko suunniteltu kansainvälinen sopimus sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Jos lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai perussopimuksia tarkistettu.

2.3.1 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Lausuntopyyntö 1/17, CETA-sopimus

Lausuntopyynnön kohde: SEUT 218 artiklan 11 kohta – Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA) – Sijoittajien ja valtioiden välisten sijoitusriitojen ratkaiseminen – Unionin tuomioistuimen toimivalta – Yhteensopivuus perusoikeuskirjan eri määräysten sekä unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa

Asian käsittely: Belgian kuningaskunta esitti 7.9.2017 unionin tuomioistuimelle lausuntopyynnön, jossa se tiedusteli CETA-sopimuksella perustettavan sijoitustuomioistuinjärjestelmän yhteensopivuutta unionin perussopimusten kanssa, mukaan lukien perusoikeudet, kanssa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.1.2018) ja asiassa 26.6.2018 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, ettei CETA loukkaa unionin tuomioistuimen toimivaltaa tulkita lopullisesti unionin oikeutta eikä sijoitustuomioistuinjärjestelmän mukaisella tuomioistuimella ole toimivaltaa lausua unionin ja sen jäsenvaltioiden välisestä toimivallanjaosta ja ettei CETA tästä syystä ole ristiriidassa unionin tuomioistuimen toimivaltuuksien ja unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyyden kanssa. Suomen mukaan sijoitustuomioistuinjärjestelmän ominaispiirteet eivät myöskään ole ristiriidassa yhdenvertaisen kohtelun yleisen periaatteen (perusoikeuskirjan 20 ja 21 artikla) eivätkä unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa. Lopuksi Suomi katsoi, että sijoitustuomioistuinjärjestelmä turvaa asianmukaisella tavalla perusoikeuskirjan 47 artiklan vaatimukset, jotka koskevat oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi sekä oikeutta riippumattomaan ja puolueettomaan tuomioistuimeen.

3 RIKKOMUSMENETTELYT

Seuraavassa esitellään ne SEUT 258 artiklaan perustuvat Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämät rikkomusmenettelyt, joissa kertomuskauden aikana on vastattu komission antamaan viralliseen huomautukseen (3.1 jakso) tai perusteltuun lausuntoon (3.2 jakso) tai joissa komission virallinen huomautus tai perusteltu lausunto on saapunut kertomuskauden aikana.

Kertomuskaudella ei ole vastattu unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskeviin virallisiin huomautuksiin eikä tällaisia huomautuksia ole kertomuskaudella saapunut. Kertomuskaudella ei myöskään ole vastattu komission SEUT 260 artiklan 2 kohdan perusteella käynnistämiin SEUT 258 artiklassa tarkoitettussa asiassa annetun tuomion puutteellista täytäntöönpanoa koskeviin rikkomusmenettelyihin.

Direktiivien täytäntöönpanon viivästyminen² koskevissa virallisissa huomautuksissa (3.1.1 jakso) ja perustelluissa lausunnoissa (3.2.2 jakso) komissio viittaa lainsäätämisympäristöstä noudattaen annettujen direktiivien osalta mahdollisuuteen soveltaa SEUT 260 artiklan 3 kohdan mukaisia taloudellisia seuraamuksia, mikäli asia etenee tuomioistuimen menettelyyn.

SEUT 258 artiklan mukainen virallinen huomautus on komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämisen rikkomusmenettelyn ensimmäinen vaihe, jossa komissio yksilöi oikeusriidan kohteen. Jäsenvaltiolla on yleensä kaksi kuukautta aikaa vastata viralliseen huomautukseen. Komissio voi antaa myös täydentävän virallisen huomautuksen.

SEUT 258 artiklan mukainen perusteltu lausunto on rikkomusmenettelyn toinen vaihe. Myös perusteltuun lausuntoon vastaamisen määräaika on yleensä kaksi kuukautta. Vastaamalla perusteltuun lausuntoon komissiota tyydyttävällä tavalla jäsenvaltio voi välttää kanteen unionin tuomioistuimessa. Komissio voi antaa myös täydentävän perustellun lausunnon.

Komissio voi käynnistää **SEUT 260 artiklan 2 kohdan mukaisen rikkomusmenettelyn**, jos se katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen rikkomuskanteen johdosta antaman tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Rikkomusmenettely alkaa virallisella huomautuksella. Tämän vaiheen jälkeen komissio voi viedä asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos SEUT 260 artiklan mukainen menettely etenee kannevaiheeseen, ja unionin tuomioistuin katsoo, ettei aiempaa tuomiota ole pantu asianmukaisesti täytäntöön, unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion maksettavaksi **kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon**.

Jos jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäädäntöjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi jo SEUT 258 artiklaan perustuvassa kanteessaan vaatia jäsenvaltion velvoittamista suorittamaan edellä mainittuja taloudellisia seuraamuksia (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

² Täytäntöönpanon viivästyminen koskevilla rikkomusasioilla tarkoitetaan asioita, joissa on yksinomaan tai pääasiallisesti kyse siitä, että komissio väittää jäsenvaltion jättäneen täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa direktiivin edellyttämistä kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.

3.1 VIRALLISET HUOMAUTUKSET

3.1.1 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset

1. **Virallinen huomautus 22.3.2018 (2018/0072); *Matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta annetun direktiivin (EU) 2015/2302 täytäntöönpano***

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2015/2302 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (19.4.2018) todettiin, että direktiivi (EU) 2015/2302 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

2. **Virallinen huomautus 18.5.2018 (2018/2051); *Turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi ja direktiivien 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom kumoamisesta annetun direktiivin 2013/59/Euratom täytäntöönpano***

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2013/59/Euratom täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (17.7.2018) todettiin, että direktiivin 2013/59/Euratom täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

3.2 PERUSTELLUT LAUSUNNOT

3.2.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 26.1.2018 (2014/2001); *Sopimattomat kaupalliset menettelyt*

Komissio katsoo, ettei Suomi ole pannut asianmukaisesti täytäntöön sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 2005/29/EY liitteessä I olevassa 11 kohdassa tarkoitettua journalistiseen muotoon verhoillun mainonnan eli niin kutsuttujen puffien kieltoa.

Suomi ilmoitti vastauksessaan (21.3.2018), että Suomen kansallista lainsäädäntöä on täsmennetty direktiivin liitteessä I olevan 11 kohdan täytäntöönpanon osalta komission toivomalla tavalla.

3.2.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästyminen koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 9.3.2018 (2017/0258); *Bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun direktiivin 98/70/EY mukaisista laskentamenetelmistä ja raportointivaatimuksista annetun direktiivin (EU) 2015/652 täytäntöönpano*

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2015/652 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (19.4.2018) todettiin, että direktiivin (EU) 2015/652 täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

2. Perusteltu lausunto 9.3.2018 (2017/0349); *Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU muuttamisesta annetun direktiivin 2014/52/EU täytäntöönpano*

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/52/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (19.4.2018) todettiin, että direktiivin 2014/52/EU täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4 VALTIONTUET

Seuraavassa esitellään toimenpiteet, jotka liittyvät valtiontukea koskeviin SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisiin muodollisiin tutkintamenettelyihin.

Jos komissio toteaa alustavan valtiontukia koskevan tutkinnan jälkeen, että tietyn toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyjä, se tekee päätöksen SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen **muodollisen tutkintamenettelyn** aloittamisesta. Asianomaista jäsenvaltiota ja muita asianomaisia osapuolia pyydetään esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa. Muodollisen tutkintamenettelyn lopuksi komissio tekee asiassa päätöksen. Jos asianomainen jäsenvaltio ei noudata päätöstä, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

1. Valtiontukiasia SA.33846 – *Helsingin bussiliikenne Oy*

Asian käsittely: *Komissio* aloitti 16.1.2015 tekemällään päätöksellä muodollisen tutkintamenettelyn, joka koskee väitettyä Helsingin kaupungin myöntämää tukea Helsingin Bussiliikenne Oy:lle. Komissio epäilee, että Helsingin kaupungin Helsingin bussiliikenne Oy:lle myöntämä kalustolaina ja pääomalainat vuosina 2002–2012 sekä Ruskeasuon bussivarikkoon liittyvät toimenpiteet sisältävät kiellettyä tukea.

Suomi katsoi komission päätöstä koskevissa huomautuksissaan (18.3.2015) ja asianomaisten osapuolten toimitamia huomautuksia koskevassa kirjelmässään (12.8.2015), että toimenpiteet eivät sisältäneet valtiontukea ja että ne olivat markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia. Komissiolle toimitettiin lisäselvitystä asiasta 10.2., 23.6., 1.9., 26.10.2016, 12.1.2017 ja 15.2.2018 sekä 19.3.2018 pidetyssä kahdenvälisessä kokouksessa.

5 EU PILOT

Seuraavassa jaksossa luetaan kertomuskaudella vireille tulleet EU Pilot -tiedustelut. Kertomuskaudella Suomi on vastaanottanut yhden uuden EU Pilot -tiedustelun.

EU Pilot -menettely on rikkomusmenettelyä edeltävää epävirallista tiedonvaihtoa komission ja jäsenvaltion välillä. Menettelyä koskeva kirjeenvaihto toteutetaan komission ylläpitämän sähköisen EU Pilot -tietokannan kautta.

EU Pilot -menettelyyn liittyvät komission tiedustelut voivat koskea esimerkiksi **unionin oikeuden moitteetonta soveltamista** tai **kansallisen lainsäädännön yhdenmukaisuutta unionin lainsäädännön kanssa**. Komission tiedustelut voivat perustua unionin kansalaisten ja yritysten tekemiin kanteluihin tai komissio voi suorittaa tiedusteluja omasta aloitteestaan. Vastaukset EU Pilot -tiedusteluihin valmistellaan asiasta vastaavassa toimivaltaisessa ministeriössä.

1. EUP(2018)9307; *Rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin kansallinen täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee rakennusten energiatehokkuudesta annetussa direktiivissä 2010/31/EU tarkoitetun kustannusoptimaalisia tasoja koskevan raportin toimittamista.

6 NOTIFIKAATIOT

Suomi on toimittanut kertomuskautena Euroopan komissiolle direktiivin täytäntöönpanoa koskevia ilmoituksia (notifikaatioita) valtakunnan osalta 44 kpl ja Ahvenanmaan osalta 17 kpl.

Jäsenvaltiot ovat velvollisia panemaan unionin direktiivit täytäntöön kansallisessa oikeusjärjestyksessään sekä ilmoittamaan täytäntöönpanosta komissiolle. Kyseistä täytäntöönpanoilmoitusta kutsutaan **notifikaatioksi**. Jos direktiivin täytäntöönpanoa ei ilmoiteta määräajassa, komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.